

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 167-1920)

Originalt emne

Belysningsvæsen

Belysningsvæsen/Elektricitetsafgift

Byraadet

Byraadet/Forretningsorden, Udvalg

Kørsel

Kørsel/Aarhus Sporveje

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 27. maj 1920](#)
- 2) [Byrådsmødet den 10. juni 1920](#)
- 3) [Byrådsmødet den 14. juli 1920](#)
- 4) [Byrådsmødet den 2. september 1920](#)
- 5) [Byrådsmødet den 17. september 1920](#)
- 6) [Byrådsmødet den 17. september 1920](#)
- 7) [Byrådsmødet den 27. september 1920](#)
- 8) [Byrådsmødet den 14. oktober 1920](#)
- 9) [Byrådsmødet den 27. januar 1921](#)
- 10) [Byrådsmødet den 3. februar 1921](#)
- 11) [Byrådsmødet den 24. februar 1921](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 27. maj 1920 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

Indstilling fra Sporvejsselskabet om, at Betalingen for Elektricitet nedsættes til 22 Øre pr. K. W. T.

Sagen havde været henvist til Udvalget for Belysningsvæsenet, og fra dette forelaa følgende Erklæring:

"Siden Sporvejsselskabet i December Maaned f. A. efter Overenskomst med Byraadet indgik paa at betale en Strømpris af 30 Øre pr. K. W. T., er Brændselsudgiften stegen fra 150 Kr. pr. ton Kul og 281 Kr. pr. ton Olie til henholdsvis Kr. 200 og Kr. 420, saaledes at Elektricitetsværkets Brændselsudgift pr. produceret K. W. T. nu er 27 Øre, hvortil kommer Udgiften til Lønninger, Smøreolie m. m.

Under disse Forhold kan Udvalget ikke anbefale, at Elektricitetsprisen nedsættes, men henstiller til Byraadet at træffe Bestemmelse, om man under Hensyn til de af Sporvejsselskabet anførte Forhold skal nedsætte Strømprisen".

Christensen forelagde Sagen. Udvalget kendte jo intet som helst til, hvorledes Sporvejsselskabets Status saa ud efter Takstforhøjelsen, og der forelaa ingen Oplysninger om Tilbagegang eller Fremgang for Selskabet. Derimod vidste man, at Brængselsudgifterne var steget saa meget, at Produktionsprisen nu var 27 Øre pr. K. W. T., og hvis man medregnede 10 % til Forrentning og Amortisation, kom man op paa 37 Øre. Skulde Kommunen have Dækning, kunde Prisen ikke sættes ned under 30 Øre. Kommunen havde jo igennem Krigsaarene haft store Udgifter til dette Selskab, og da der ikke havde været videre Udgifter til Reparationer og lignende, havde Selskabet kunnet henlægge og afskrive store Summer. Stillingen var altsaa saadan, at det næppe kunde kaldes nødvendigt at give noget kommunalt Tilskud til Selskabet, hved det jo faktisk vilde blive. Taleren vilde derfor henstille at svare Selskabet, at man ikke for Tiden kan gaa med til en Nedsættelse, saa maatte Sporvejene komme med en Redegørelse, hvis de ikke kunde administrere med de nuværende Priser. Hvis Byraadet var af den Mening, at Kommunen skulde sætte yderligere Penge til paa Selskabet, maatte Udvalget jo bøje sig derfor, men det maatte altsaa Byraadet afgøre. Den omtalte Lønstigning ved Sporvejsselskabet drejede sig om ca. 40000 Kr., medens den forlangte Nedsættelse vilde give Selskabet en Merindtægt af ca. 50000 Kr.

Formanden spurgte, hvorledes Belysningsudvalget saa paa Sagen, hvis Selskabet

forlangte at komme ned paa den gamle Pris. Kunde der saa tiltvinges en anden Ordning?

Christensen erkendte, at Sporvejsselskabet hentydede hertil; men det var der næppe nogen Fare for, idet det sikkert vilde vise sig at være en langt daarligere Forretning for Selskabet end den nuværende Ordning. Men skulde det blive krævet, maatte Kommunen vel gaa til Lovgivningsmagten og forlange Kontrakten ændret, og saadant var sket i adskillige Tilfælde

Det vedtoges at svare Sporvejsselskabet i Henhold til Udvalgets Indstilling.

Uddrag fra byrådsmødet den 10. juni 1920 - side 11

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 167-1920)

Indstilling fra Udvalget for Belysningsvæsenet angaaende Forhandling med Sporvejsselskabet.

Følgende Indstilling forelaa:

"Udvalget foreslaar, at der svares Sporvejsselskabet, at man er villig til at optage en Forhandling med Selskabet i Juli Maaned d. A., naar der fra Selskabets Side foreligger $\frac{1}{2}$ Aars Driftsregnskab efter Indførelsen af den nye Takst og med en Strømpris af 30 Øre pr. K. W. T."

Christensen oplyste, at naar Udvalget ikke kunde anbefale at optage Forhandling før i Juli Maaned, var det, fordi man ønskede at se Selskabets Status efter det første Halvaar. Da der sidst forhandlede om de 5 Øres Forhøjelse, havde Selskabet regnet med en Lønforhøjelse fra i Foraaret paa 20 % eller ca. 34000 Kr., medens den ansøgte Nedsættelse af Strømprisen til 22 Øre vilde give Selskabet en Merindtægt af 40-45000 Kr. Kommunen havde gennem Krigsaarene givet et meget stort Tilskud til Driften, og det kunde man ikke vedblive med Selskabet havde fremsat en Trusel om at gaa tilage til den gamle Kontrakt, og i saa Fald vilde det jo betyde en mindre Indtægt for Kommunen; men det vilde vist blive endnu daarligere for Selskabet end det nuværende. Kommunen vilde sikkert vise Forstaaelse, hvis det af Selskabets Status fremgik, at der var Fare for Ruin. Men et andet Spørgsmaal kunde ogsaa have Interesse her. Kontrakten udløb jo om 4 Aar, og hvis Selskabet ansaa det at drive Sporvejene for en saa daarlig Forretning, kunde man maaske

ønske at optage Forhandlinger om Kommunens Overtagelse af Sporvejene. Selskabet havde saa godt som intet ofret paa Materiellet i Krigsaarene, og der havde været meget store Afskrivninger, men saa kom der ogsaa et Tidspunkt, hvor der krævedes Forbedringer, og i Øjeblikket kunde Sporvejene næppe siges at være i saa forsvarlig Stand som ønskeligt. Taleren vilde altsaa for egen Regning anbefale at undersøge Muligheden for en Forhandling om Sporvejenes Overgang til Kommunen.

Møller kunde godt tiltræde Indstillingen om at forhandle med Sporvejsselskabet, men syntes, at man lige saa godt kunde gøre det straks. Der forelaa jo Strejkevarsel fra Funktionærerne, og hvis en Strejke kunde undgaas ved en Forhandling mellem Kommunen og Selskabet, vilde det være det bedste. Hvad Regnskaat angik, kunde man ligesaa godt se dette maanedsvist som halvaarsvist, saa af den Grund var det ikke nødvendigt at udsætte Forhandlingerne. Saavidt Taleren bekendt, havde Takstforhøjelsen ikke svaret til Selskabets Forventninger.

Vald. Pedersen vilde anbefale at følge Indstillingen og afvente en 6 Maaneders Turnus efter den ny Overenskomst. Denne kunde jo opsiges med 3 Maaneders Varsel, men Selskabet havde ikke fundet Anledning til at gøre dette efter de første 3 Maaneder, og det saa derfor morsomt ud, at Byraadet nu skulde rage Kastanierne ud af Ilden for Selskabet; tilmed var det kun 6000 Kr., der laa Parterne imellem. Taleren kunde under ingen Omstændigheder gaa med til en Reduktion af Strømprisen, eftersom Kullene steg fra Dag til Dag. Selskabet havde regnet med en Indtægtsforhøjelse af 35 % ved de nye Takster, men de hævdede, at det kun var blevet 25 %. Men selv om dette var Tilfældet, saa betød det dog ca. 142000 Kr. Aarhus Kommune havde paa Grund af den skandaløse Kontrakt fra 1904 maattet levere Strøm for 11-12 Øre igennem mange Aar, og selv om man havde faaet Prisen op til 18 Øre, saa havde det holdt meget haardt at naa dertil; Sporvejene havde været den mest træge og uforstaaende af alle Kommunens Kunder, og man havde kun tænkt paa at varetage Aktionærernes Interesser paa Kommunens Bekostning. Skulde Selskabet nu forlange at gaa tilbage den gamle Overenskomst, var der ikke andet at gøre end at lade denne prøve ved højere Instans, og saa vilde den sikkert blive sat ud af Kraft. Men der var jo ogsaa den Udvej at gaa tilbage til Overenskomsten af 1904, og Kommunen saa til Gengæld fik de 5 Øres Forhøjelse; men det gik Selskabet næppe med til. Udvalget var til Tjeneste, naar der forelaa ½ Aars Regnskab, selv om Tallene jo kunde stilles op paa mange Maader, og var Selskabet ikke tilfreds, maatte Byraadet erklære sig villigt til at overtage Sporvejene; der kunde nok paa en eller anden Maade rejses Penge dertil.

P. Petersen hævdede, at Belysningsvæsenet ikke kunde give andet Svar; naar man tog Hensyn til Kulprisen, kunde Strømprisen ikke nedsættes uden Tab. Noget andet var, hvis Byraadet vilde ofre noget af Hensyn til den Kontrakt, der forelaa, enten den saa var god eller daarlig En Nedsættelse af Prisen til 12 Øre vilde i hvert Fald ikke være nogen Fordel for Byen. M. H. t. Tidspunktet for Forhandling var dette ikke noget Principspørgsmaal, og Taleren havde intet imod at optage Forhandlinger med Selskabet straks; derfor havde man jo ikke bundet sig til noget.

Møller mente dog, at naar her var Tale om Overtagelse af Sporvejene, kom man til at regne med, at Kommunen ingen Penge havde dertil, og det lod sig næppe gøre at skaffe dem i Øjeblikket. Angaaende Hr. Vald. Pedersens Udtalelser om at flytte Tallene paa et Regnskab efter Behag, da kunde dette ikke lade sig gøre, naar Regnskabet var ført godt og rigtigt. Hvorvidt Overenskomsten af 1904 var skandaløs eller ikke, var en Sag for sig, men ingen kunde dog paa dette Tidspunkt vide, hvorledes Forholdene vilde udvikle sig. For Regnskabets Skyld kunde en Forhandling lige goft godt optages nu som senere, og det vilde sikkert være klogt, naar man erindrede, at der forelaa et Strejkevarsel derude.

Christensen kunde ikke erkende, at et Strejkevarsel skulde være Grundlag for at optage en Forhandling, for det var en Sag, der ikke angik Kommunen, og det var tidsnok at forhandle, naar Selskabet havde ordnet sig med sine Funktionærer; deres Lønninger burde være som Folks i lignende Stillinger. Sporvejene havde vel nok deres største Indtægt i Sommermaanederne, og derfor var det ogsaa retfærdigt at vente, til Regnskabet forelaa for det første Halvaar.

Vald. Pedersen antog, at hvis Fabrikant Møller og Taleren slog sig sammen, kunde de nok rejse disse Penge til Aarhus Kommune paa en billig Maade. Men Selskabet tilbød næppe Kommunen at overtage Sporvejene nu, for Sandheden var, at Sporvejsselskabet slet ikke var betrængt. Hr. Møller udtalte, at ingen i 1904 kunde vide, hvorledes Forholdene kunde udvikle sig. Men netop derfor var det meningsløst at sælge Strømmen til samme Pris igennem 20 Aar. Der var næppe nogen ordentlig Forretningsmand, som vilde forpligte sig til at sælge sine Varer til en bestemt Pris igennem et saa langt Tidsrum. Det omtalte Strejkevarsel var vist kommen Sporvejsdirektøren rigtig godt tilpas, for derigennem kunde der forsøges at lægge et Pres paa Kommunen. Overenskomsten med Funktionærerne var udløbet 1. April, og Direktøren havde lovet, at en eventuel Lønforhøjelse skulde faa tilbagevirkende Kraft til dette Tidspunkt, men det var han senere gaaet fra, til Trods for, at

det var meget rimelige Krav, Funktionærerne stillede. Man kunde ikke indenfor Aarhus Byraad varetage Kommunens Interesser og samtidig give de betrængte Aktionærer et Tilskud, for at de kunde faa mindst 8, helst 10 o/o af deres Penge.

Møller fandt det berettiget, at Funktionærerne ved Sporvejselskabet fik samme Løn som f. Eks. i Odense; men der betaltes der kun 22 Øre for Strøm, medens der i Aarhus betaltes 30 Øre. At skaffe Kommunen et billigt Laan, hørte vist hjemme i Fantasiens Verden.

Vald. Petersen svarede hertil, at Forskellen mellem 22 Øre og 30 Øre kun drejede sig om 48000 Kr. paa Selskabets Budget, og det betød ikke meget, naar man regnede med 8 % til Aktionærerne foruden mægtige Henlæggelser. Hvis der blev Tale om et Laan til Overtagelse af Sporvejene, tvivlede Taleren ikke om, at f. Eks. Aarhus Grundejere vilde yde et klækkeligt Tilskud hertil.

Møller syntes ikke, at 48000 Kr. var et saa ubetydeligt Beløb. 8 % kunde ikke kaldes særlig meget i denne Tid; det var ikke mere, end Aarhus Kommune betalte i Rente af sine Penge.

Formanden vilde gøre opmærksom paa, at den socialdemokratiske Byrådsgruppe i 1904 var klar over, at det var en daarlig Kontrakt for Kommunen, og det blev ogsaa fremhævet, særlig Bestemmelsen om, at Selskabet kunde henlægge saa meget til Reservefond, at Aktionærerne derved kunde faa deres Penge ind to Gange. Nu havde Sporvejselskabet søgt at give det Udseende af, at det var Byrådsflertallets Skyld, naar der ikke var truffet nogen Ordning med Funktionærerne, og det blev publiceret igennem Pressen, endog inden det forelaa for Byraadet. Men Kommunen havde intet med Sporvejene at gøre udover at levere Strøm; det øvrige maatte Selskabet selv ordne, for det var Kommunen uvedkommende. At skaffe Penge til Kommunens Overtagelse af Sporvejene var maaske ikke umuligt, og hvis Selskabet var saa betrængt, som man vilde give det Udseende af, saa de ikke kunde drives med Fordel, maatte Aktierne jo noteres temmelig lavt, og i saa Fald var det et gunstigt Tidspunkt for Kommunen at overtage dem. Det kunde maaske ogsaa af anden Grund være klogt at gøre dette, for Selskabet havde ikke i de sidste Aar holdt sit Materiel i god Orden, og det vilde blive ringere igennem de næste 4 Aar, ja muligvis saadan, at det ikke var værd at give noget for. Det blev ogsaa fremhævet i 1904, at det kunde komme til at gaa saaledes; men Byrådsflertallet vilde ikke se saaledes derpaa. Taleren anbefalede at svare Selskabet, som af Belysningsudvalget foreslaaet.

Brøndum vilde gerne med Eftertryk fremhæve, at hvis der kom en Konflikt, der generede Byens Borgere, saa maatte Skylden tilskrives Selskabet og ikke Byraadet.

(J. Nr. 167-1920)

Meddelelse fra Udvalget for Belysningsvæsenet om dets Forhandlinger med Sporvejsselskabet.

Følgende Skrivelse forelaa:

"1 Anledning af, at den mellem A/S Aarhus elektriske Sporvej og Belysningsvæsenet gældende Overenskomst om Betalingsbetingelserne for Leveringen af Elektricitet var opsagt til Ophør den 1. September 1920, blev der den 8. Juli afholdt et Møde mellem Aktieselskabets Bestyrelse og Udvalget for Aarhus Belysningsvæsen.

Under Forhandlingerne fremkom Aktieselskabets Bestyrelse med Forslag om, at Betalingen for den mellem 1. September og 31. December 1920 leverede Elektricitet fastsættes til 22 Øre pr. K. W. T., saafremt den samlede Kørselsindtægt for hele Driftsaaret 1920 ikke har oversteget den samlede Kørselsindtægt i Driftsaaret 1919 med mere end 30 %. Driftsaaret regnes fra 1. Januar til 31. December.

Saafremt Kørselsindtægten i 1920 overstiger det foregaaende Aars Kørselsindtægt med mere end 30 %, forøges Strømprisen, 22 Øre pr. K. W. T., i de sidste 4 Maaneder af 1920 med 5 Øre for hver fulde Procent, som den ovennævnte Merindtægt overstiger 30 %".

For de første 8 Maaneder af Driftsaaret 1920 betales Elektriciteten i Henhold til den gældende Overenskomst med 30 Øre pr. K. W. T.

Som Motivering for det stillede Forslag fremlagdes hoslagte Dagsorden fra den ekstraordinære Generalforsamling, der var afholdt i Anledning af Sporvejsselskabets økonomiske og kontraktmæssige Forhold til Kommunen og Funktionærerne."

Christensen gjorde Rede for de Forhandlinger, der var ført for at løse Spørgsmaalet. Efter at Selskabets Tilbud var fremkommet, havde det været forelagt Byraadsgrupperne, men indenfor Talerens Gruppe havde der ikke kunnet opnaas Enighed om Forslaget, idet man mente, at det Grundlag, Overenskomsten hvilede paa, gav Kommunen for lidt Indflydelse

overfor Selskabet. Under Forhandlingerne havde man holdt fast ved, at der skulde betales 30 Øre indtil 1. September, og det var Selskabet gaaet ind paa. Saa blev der Tale om nogen Nedsættelse for de 4 sidste Maaneder af Aaret. I Henhold til Oplysninger paa Selskabets Generalforsamling havde der været en langt mindre Persontrafik i indeværende Aar end i det foregaaende, og særlig i Juni Maaned, hvor Merindtægten kun havde været 13 % sammenlignet med 1919. Dog maatte der her tages i Betragtning, at Aaret 1919 havde vist en meget stor Opgang sammenlignet med de foregaaende Aar. Efter det foreliggende Forslag kunde Kommunen i ugunstigste Tilfælde komme til at betale 16000 Kr. i de 4 Maaneder, men naar man saa regnede med, at Kommunen fik 10000 Kr. som Del i Overskudet, vilde det virkelige Tab kun blive ea. 6000 Kr., som svarede til en Gennemsnitspris for hele Aaret af 29 Øre pr. K. W. T. Men der var altsaa ikke udsigt til Enighed om det foreliggende Forslag, og Taleren var klar over, at Belysningsudvalget ikke opnaaede noget bedre Resultat; men da selvfølgelig ingen af Byraadets Medlemmer havde noget imod, om der kunde opnaas en bedre Overenskomst, vilde Taleren foreslaa, at der blev nedsat et nyt Udvalg paa 5 Medlemmer til at fortsætte Forhandlingerne med Sporvejselskabet.

P. Petersen anbefalede at vedtage det foreliggende Forslag, for det var sikkert aldeles umu ligt for Kommunen at opnaa mere. Taleren vilde derfor bestemt fraraade at nedsætte et nyt Udvalg. Hvis Forhandlingerne skulde føres videre og Sagen sættes paa Spidsen, vilde det muligvis ende med hel eller delvis Standsning af Sporvognskørselen. og dette burde man ikke udsætte sig for, da Spvrvognene var et stort Gode for Byen.

Formanden gjorde opmærksom paa, at Selskabet her stod med en Kontrakt, som det kunde holde sig til. Maaske kunde denne omstødes, men det vidste man ikke bestemt. Nu forelaa der et Forslag, som Kommunen efter Omstændighederne kunde være nogenlunde tjent med. Taleren vilde dog anse det for heldigst, at der blev nedsat et nyt Udvalg, for naar en Del af Medlemmerne ikke mente, der var naaet tilstrækkeligt, burde det prøves, om der kunde opnaas mere.

Kjeld Sørensen kunde have stemt for Forslaget, hvis der til Nytaar kunde optages nye Forhandlinger paa et andet og mere regulært Grundlag. Men som det forelaa, kunde Taleren ikke stemme derfor. For det første var det absolut forkert at gaa ud fra Aaret 1919, idet dette Aar viste en Stigning fra det foregaaende Aar paa ca. 50 %. Dernæst var Grundlaget for Overenskomsten ikke regulært, idet det var Selskabet, der bestemte, hvor

meget der skulde køres, og derved til Dels var Herre over, hvor stor Indtægten vilde blive. Det var rigtigt, at der forelaa en Kontrakt, men den var forandret, idet Selskabet nu fik 15 Øre i Stedet for 10 Øre, og denne Forhøjelse havde det netop faaet, fordi Administrationen var blevet dyrere, først og fremmest Elektriciteten. Det vilde derfor være det bedste, hvis der kunde træffes Overenskomst om en Deling af de 5 Øres Forhøjelse imellem Kommunen og Selskabet, for derved blev begge Parter interesseret i at faa Indtægten saa højt op som muligt, hvilket ikke var Tilfældet efter det foreliggende Forslag. Det saa ogsaa mærkeligt ud, at medens Merindtægten i de foregaaende Maaneder var oppe paa indtil 45 %, var den i Juni Maaned kun 13 %, og det kunde ogsaa tyde paa, at Selskabet til en vis Grad Grad var Herre over, hvor stor Indtægtsstigningen blev. Hvis det kun drejede sig om de 4 Maaneder, kunde Taleren være gaaet med dertil; men naar Forslaget skulde danne Grundlag for en ny Overenskomst fra Nvtaar, kom man for langt ud. Taleren havde helst set, at Belysningsudvalget fortsatte Forhandlingerne; men naar dette mente, at det var heldigst med et nyt Udvalg, havde Taleren intet derimod.

Møller fandt, at det var Siden af, naar Kjeld Sørensen vilde hævde, at Selskabet bestemte Indtægten; det gjorde selvfølgelig de, der vilde køre med Sporvognene. Naar Funktionærerne her i Byen skulde have samme Løn som andre Steder, hvilket jo var rimeligt, maatte Kommunen ogsaa stille sig paa samme Maade som andre Kommuner, ellers kunde Selskabet jo ikke give denne Løn. Taksterne var nok forhøjet med 50 %, men Strømprisen var forhøjet til omtrent det tredobbelte. Der forelaa, som Borgmesteren sagde, en Kontrakt, og selv om denne muligvis var daarlig for Kommunen, var det ikke korrekt, at man slet ikke regnede den for noget. Maaske vilde Ministeriet ophæve den, men samtidig fik Selskabet ogsaa Lov til at sætte Køreprisen yderligere op. Taleren syntes, at Belysningsudvalget havde opnaaet et udmærket Resultat, og vilde meget anbefale at vedtage Forslaget. Naar det var aldeles givet, at der ikke kunde opnaas mere, var der ikke megen Anledning til at nedsætte et nyt Udvalg; det maatte ogsaa kaldes en Underkendelse af Belysningsudvalgets Arbejde, og et saadant Skridt, at kassere Udvalgene og deres Resultater, kunde let faa farlige Konsekvenser i Fremtiden.

Formanden henstillede, at man kunde enes om at lade Belysningsudvalget arbejde videre paa Sagen og saa supplere det med to af de Medlemmer, der var misfornøjede med den foreliggende Overenskomst. Hvis der blev valgt et helt nyt Udvalg, som ikke havde Kendskab til de tidligere Forhandlinger, vilde det let komme i en vanskelig Situation.

Christensen vilde ikke føle sig desavueret, hvis der blev valgt et helt nyt Udvalg. Taleren havde hidtil ført Sagen efter bedste Evne og kun set paa Kommunens Fordel, og det opnaaede Resultat kunde man ogsaa være bekendt, i hvert Fald blev der næppe Tale om at opnaa mere. Men Taleren kunde under ingen Omstændigheder gaa med til en Supplering af Belysningsudvalget, for i saa Tilfælde skulde man forlade sin hidtidige Stilling, og saa blev det først en Desavuering. Derfor burde man fra begge Sider enes om at vælge et nyt Udvalg. Selskabet stod overfor at skulle tage en Strejke eller ogsaa indskrænke Kørselen og afskedige en stor Del af Funktionærerne og saa eventuelt gaa tilbage til den gamle Takst og Strømpris; men det vilde blive et endnu større Tab for Kommunen. Erfaringerne andetsteds fra viste, at det ikke var saa let at faa en saadan Kontrakt ophævet.

Kjeld Sørensen fastholdt, at Overenskomsten kun var god for den ene Part, idet Selskabet ikke var interesseret i at faa Indtægten saa stor som mulig. Derfor var Grundlaget forkert, og da det var Meningen at forhandle paa samme Grundlag til næste Aar, kunde Taleren ikke stemme derfor. Det havde været rarest, om Belysningsudvalget kunde tiltræde Tanken om en Deling af de 5 Øre og fortsætte Forhandlingerne paa dette Grundlag; men naar Udvalget ikke vilde fortsætte, maatte der jo vælges et nyt, selv om dettes Stilling blev vanskeligere.

Møller bemærkede, at det var Byraadet, der havde fremtvunget de 5 Øres Forhøjelse ved at forlange større Pris for Strømmen. Naar man saa Stigningen af Strømprisen, Arbejdsløn og Reparationsudgifter, vilde der næppe blive meget af de 5 Øre tilbage at dele med Kommunen. Da man paa Forhaand var klar over, at der ikke kunde opnaas noget ved at vælge et nyt Udvalg, vilde Talerens Gruppe ikke være med dertil.

Det vedtoges at nedsætte et nyt Udvalg til at fortsætte Forhandlingerne med Sporvejsselskabet, og paa Forslag af Christensen valgtes hertil Kjeld Sørensen, Vald. Pedersen, Olesen, Mikael Johansen og Salling.

Uddrag fra byrådsmødet den 2. september 1920 - side 4

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 167-1920)

Meddelelse fra det til Forhandling med Sporvejselskabet nedsatte Udvalg.

Følgende Indstilling forelaa:

"Ovenstaaende Udvalg indstiller, at Byraadet bliver staaende ved den nu gældende Overenskomst, hvorefter der betales 30 Øre pr. K. W. T. for Elektriciteten og 15 Øre pr. Sporvognsbillet Ønsker Selskabet ikke at blive staaende ved denne Overenskomst, foreslaar man at gaa tilbage til den Overenskomst, der var gældende indtil 31. December 1919, da Prisen paa Elektricitet var 18 Øre, og Sporvognsbilletten kostede 10 Øre. Udvalget har ogsaa forsøgt at dele Forhøjelsen paa Billetterne imellem Selskabet og Byraadet og kan fremdeles gaa med til en Deling fra Grunden af, men her har Selskabet stillet sig saaledes, at det forlanger Indtægten for 1919 garanteret, forinden en Deling finder Sted. Resultatet heraf vil maaske blive, at Byen ikke faar en Øre eller i hvert Fald kun et Beløb, der er betyningsløst. En Forespørgsel fra Kontorchef Neergaard om en vis Garanti for, at Selskabets Kørsel i 1920 blev tilsvarende den udvidede Kørsel i 1919, besvaredes ikke af Selskabet, men gav Anledning til, at Formanden for Sporvejselskabet afbrød Forhandlingerne. Udvalget finder det meningsløst, at en Del af Skatten fremdeles skal anvendes for at give Selskabet Udbytte, efter at Taksten er forhøjet til 15 Øre."

Kjeld Sørensen erindrede om Sagens Forhistorie. Indtil Nytaar var Taksten for Sporvognskørsel 10 Øre og Betalingen for Strøm 18 Øre, og derefter førtes Forhandlinger, som resulterede i, at Sporvejselskabet fik Lov til at forhøje Taksten til 15 Øre imod at betale 30 Øre for Elektriciteten. Efter 8 Maanedes Forløb opsagde Sporvejselskabet Overenskomsten, idet de ønskede at faa Strømprisen nedsat til 22 Øre, men alligevel bibeholde 15 Øres Taksten, dog saaledes, at hvis Indtægten steg saa og saa mange %, skulde Strømprisen forholdsvis forhøjes. Men Selskabet havde selv indrømmet, at der næppe blev Tale om at komme over de 22 Øre Da der ikke i Byraadet var Enighed om at gaa med hertil, blev der nedsat et Udvalg paa 5 Medlemmer til at forhandle videre med Selskabet, og der havde været afholdt 2 Møder. Første Gang var Forhandlingerne gaaet ganske godt; man havde gjort opmærksom paa, at det var rimeligt, Selskabet betalte den Pris, som Elektriciteten kostede, men det vilde Selskabet ikke gaa ind paa, lige saa lidt som vedblive at betale de 30 Øre. Selskabet gjorde gældende, at Produktionen af Elektriciteten var for dyr, idet Belysningsvæsenet ikke havde moderne Maskiner. Men det var jo ikke let at sige i denne Tid hvad der var moderne, for det skiftede hyppigt; Olie var steget meget mere i Pris end Kul, og skulde dette fortsættes, kunde det maaske blive

dyrere med de moderne Maskiner end med Dampanlæg. Selskabet hævdede ogsaa, at de havde ventet at høre nye Synspunkter. Men Udvalget mente ikke, at det var dettes specielle Opgave; Hovedsynspunktet var, at der kom til at gaa saa faa Penge som muligt ud af Kommunens Kasse. Men der blev dog talt om at forsøge en Deling af de 5 Øre Forhøjelse. En Tid efter afholdtes et nyt Møde, men da var Selskabet langt mere modvilligt end første Gang. Dets Repræsentanter talte væsentlig om, hvorledes de enkelte Medlemmers Stilling var, saa Udvalget til sidst fandt Anledning til at gøre opmærksom paa, at det var Repræsentant for Byraadet. Sporvejsselskabet erklærede saa at ville gaa med til en Deling af de 5 Øre, men saaledes at Selskabet først skulde have garanteret den samme Indtægt som i 1919. Kontorchef Neergaard fandt da Anledning til at spørge Selskabet, om det ikke kunde give en vis Garanti for, at der blev kørt paa samme Maade som sidste Aar, og om Udvalget i saa Fald vilde gaa ind paa Tilbudet. Taleren lovede at forelægge det for Udvalget til Overvejelse, og Selskabets Repræsentanter trak sig ligeledes tilbage for at overveje det. Der kom imidlertid slet ikke noget Svar paa Neergaards Henstilling, hvorimod Formanden for Sporvejsselskabet meddelte Udvalget, at man nu var kommet saa langt fra hinanden, at man lige saa godt kunde slutte Forhandlingerne, hvilket altsaa skete. Senere havde de tre af Udvalgets Medlemmer været samlede og udarbejdet det foreliggende Forslag, medens de Herrer Mikael Johansen og Salling ikke havde deltaget i Forhandlingerne eller i Udvalgets Møder. Taleren kunde ikke indse, der var nogen Mening i at nedsatte Strømprisen, naar man saa paa, hvor kolossalt Brændselsprisen var steget i de senere Aar, langt mere end noget andet, saa hvis nogen skulde have mere, var det først og fremmest Kommunen. Ligeledes var det meningsløst, at Selskabet sluttede en Overenskomst ved Nytaarstid, hvorefter der skulde betales 12 Øre mere, og saa 8 Maaneder senere forlangte at gaa 8 Øre ned; til Nytaar forlangte de maaske de resterende 4 Øre. Det var ogsaa vanskeligt hvert Kvartal at forhøje Prisen paa Gas og Elektricitet for Byens Forbrugere, hvis Prisen saa samtidig skulde nedsættes for Sporvejsselskabets Vedkommende. Taleren vilde til Slut anbefale den foreliggende Indstilling og havde iøvrigt den Opfattelse, at hvis Byraadet kunde staa enig om Kravet, vilde Selskabet sikkert gaa med dertil.

Mikael Johansen bekræftede, at han ikke havde deltaget i Udvalgets Møder; men det havde den borgerlige Gruppe erklæret, da Udvalget blev nedsat, idet man anbefalede det dengang foreliggende Forslag fra Belysningsudvalget til Vedtagelse, og det samme Standpunkt havde Gruppen endnu.

Brammer slog fast, at Sporvejsselskabets Regnskab netop udviste det, som man kunde befrygte, naar Prisen paa en Gang blev sat saa voldsomt op, nemlig at Publikum vilde lade være at køre i Sporvogn. Afstandene var jo ikke særlig store, og man kom i Reglen lige saa hurtigt frem ved at gaa. Taleren var klar over, at dette vilde blive Følgen, da der forlangtes en Forhøjelse af 5 Øre, som i Virkeligheden var 6 Øre, idet man hidtil paa Abonnementsbilletter havde kørt for 9 Øre, og Taksten nu blev sat op til 15 Øre. Taleren havde af den Grund stillet Forslag om, at der skulde sælges 8 Billetter for 1 Kr., altsaa 12½ Øre pr. Stk., og dette Forslag blev vedtaget i Byraadet; men da Selskabet ikke var stemt derfor, havde Byraadet senere frafaldet det. Dette var en meget stor Fejl, for deri laa Grunden til hele Miseren. Det saa ogsaa underligt ud, at et Selskab slet ikke vilde gøre noget for sine daglige Kunder. Selskabet havde selv erkendt det, for da det gik tilbage med Deltagelsen i Kørselen, begyndte man at sælge 7 Mærker for 1 Kr., og til Trods for, at det var en meget ringe Rabat, viste Regnskabet, at dette Abonnementssalg var steget kolossalt, medens den almindelige Kørsel var aftaget. Nedgangen var altsaa ganske simpelt Publikums Protest mod den store Forhøjelse, og dette vilde som sagt have været afværget, hvis man havde fulgt Talerens oprindelige Forslag, saa vilde alle Parter have været tilfredse. - En Pris af 30 Øre for Strøm kunde ikke kaldes for meget naar man saa paa, hvor stærkt Kul- og Oliepriserne var steget, siden Overenskomsten var sluttet, og det saa ogsaa mærkeligt ud, at Selskabet efter en saa stor Prisstigning vilde komme og forlange Nedsættelse fra 30 Øre til 22 Øre. Men Sporvejsselskabet skulde behandle Publikum saaledes, at det blev tilfreds; det vilde betale sig for Selskabet.

Vald. Pedersen gav Bramimr nogen Ret i, at Publikum havde protesteret mod den store Forhøjelse, og denne Protest vilde næppe blive mindre, naar det rygtedes, at Elektricitetsprisen skulde nedsættes til 22 Øre, medens samtidig 15 Øres Taksten skulde bibeholdes. Kørselen var dog ikke gaaet saa langt ned, som Dr. Brammer mente. Selskabet havde i sine Kalkulationer regnet med 35 % Merindtægt af de 5 Øre, og selv om dette ikke var naaet, var Merindtægten dog over 30 %. Taleren vilde henlede Hr. Mikael Johansens Opmærksomhed paa, at den Stilling han havde indtaget i dette Spørgsmaal, let kunde blive farlig. Det vilde vist blive ham vanskeligt at motivere sit Standpunkt over for de smaa Erhvervsdrivende, som maatte betale den store Pris for Elektricitet, medens Sporvejsselskabet skulde have Lov til at gaa ned til 22 Øre. Men maaske var Hr. Mikael Johansens Standpunkt dikteret fra anden Side og hans inderste Opfattelse en anden.

Formanden fremhævede det mærkelige i, naar Byraadet nedsatte et Udvalg, at den

borgerlige Gruppe saa fuldstændig nægtede at arbejde, og lige saa mærkeligt saa det ud, at 4 af Gruppens Medlemmer var fraværende ved det Møde, hvor Sagen skulde afgøres. Det var Taleren, som i sin Meddelelse til Sporvejselskabet havde brugt Udtrykket "nye Synspunkter", og det var nærmest gjort for at meddele Selskabet, at man kunde gaa med til yderligere Forhandlinger. Det kunde ogsaa med Rette siges, at der var kommen nye Synspunkter frem, nemlig Spørgsmaalet om Rabatmærker og om en Deling af de 5 Øre. Som Sagen nu laa, mente Taleren, at man burde vedtage den foreliggende Indstilling.

Christensen kunde ikke indse, at der var opnaaet synderligt, siden Sagen sidst forelaa i Byraadet. Kjeld Sørensen havde hævdet, at man aldrig vilde komme op paa de 30 Øre. Men det kunde ingen vide, og hver $\frac{3}{4}$ %, man kom over, betød 4600 Kr. Selskabet kunde næppe formindske Kørselen synderligt, for det vilde Publikum sikkert sætte sig imod. Angaaende Spørgsmaalet, om Kul eller Olie var det billigste, vilde Taleren gøre opmærksom paa, at saa længe Olien ikke var bleven 1 Gang saa dyr endnu, var den billigere at bruge end Kul; det var netop det, at man under Krigen manglede Olie og derfor maatte benytte Dampanlæget, der bevirkede de svimlende Priser. Sporvejselskabet hævdede, at Kørselsindtægten var dalet saa stærkt, at man ikke var i Stand til at betale 30 Øre for Strømmen, og Taleren havde derfor ment det rigtigst at give noget Afslag i de sidste 4 Maaneder af Aaret, saa kunde man, naar Aaret var gaaet, faa en nøjagtig Opgørelse, hvoraf man saa kunde faa et Grundlag for Prisen i det kommende Aar. Naar der var givet Tilladelse til en Takstforhøjelse af 5 Øre, var det selvfølgelig Meningen, at Selskabet skulde have sine Udgifter dækkede, saa det kunde køre uden Tab. Det faktiske Forhold var, at med en Pris af 22 Øre i de sidste 4 Maaneder vilde Gennemsnitsprisen for hele Aaret blive ca. 28 Øre pr. K. W. T., og det gav Kommunen en Indtægt paa ca. 160000 Kr., medens det, hvis man gaar tilbage til Kontraktprisen, kun vilde blive 67000 Kr. Taleren var ikke enig med Dr. Brammer angaaende Rabatmærkerne, for del syntes at fremgaa af Regnskabet, at hvis Selskabet var gaaet ind paa at sælge 8 Mærker for 1 Kr., vilde dets Status have været endnu ringere end nu. Til Vald. Petersen vilde Taleren sige, at de 28 Øre vilde kunde dække Udgifterne baade til Brændsel, Forrentning og Amortisation. Man kunde heller ikke sidestille de smaa Kunder, der brugte Strøm et Par Timer om Dagen med et stort Selskab, som hele Dagen aftog en jævn Mængde Strøm, for dette var jo til stor Fordel for Værket. Vilde man skrue Priserne stærkt op for saadanne Selskaber, førte det blot til, at de selv vilde etablere sig med Dieselmotorer og altsaa gøre sig uafhængige af Kommunen. Taleren havde ikke ønsket nogen Konflikt med Sporvejselskabet. Skulde man tilbage til 11

Øres Taksten, blev Kommunens Tab langt større, og det var et Spørgsmaal, om Kommunen vedblivende havde Raad til at miste ca. 100000 Kr. aarlig til Fordel for dem, der kørte med Sporvognen; det var en Beskatning af Byens øvrige Borgere, som Taleren ikke vilde være med til. Naar Flertallet af Talerens Gruppe fandt, at den foreliggende Indstilling var den rigtige, skulde Taleren ikke protestere derimod, saa maatte jo Tiden vise de store Resultater deraf. Til Slut vilde Taleren bestemt fralægge sig at have lagt noget Pres paa Selskabet eller paa anden Maade søgt at virke for det Forslag, som forelaa ved sidste Behandling af Spørgsmaalet.

Kjeld Sørensen troede ikke, at Christensens Tale vilde medvirke til, at Byen faar mere for sin Elektricitet. Som Byraadsmedlemmer var man nødt til at varetage Byens Interesser, og det skete her paa den Maade, at Byen fik saa meget som muligt for Strømmen. Christensen udtalte, at Selskabet burde have sine Udgifter dækkede, og det kunde til en vis Grad være rigtigt. Men det skulde Selskabets Repræsentanter nok selv sørge for, det behøvede Byraadsmedlemmerne ikke. Kommunen var efterhaanden kommen saa højt op i Skat, at der ikke var Raad til at give større Tilskud til saadanne Selskaber end strengt nødvendigt, Taleren var nok klar over, at Olie var billigere at bruge end Kul; men hvis man ikke kunde faa Olie, saa nyttede det jo ikke noget, og Taleren var derfor betænkelig ved helt at afskaffe Dampanlæget. Der var iugen Mening i, at Sporvejsselskabet vilde lægge Indtægten i 1919 til Grund, for dette var et Rekordaar; det var rimeligere at tage Gennemsnittet for de sidste 5 eller 10 Aar. Til Mikael Johansen vilde Taleren sige, at der ikke havde foreligget noget Forslag fra Belysningsudvalget, men derimod et Forslag fra Sporvejsselskabet, men dette blev forkastet af Byraadet, hvorefter Udvalget blev nedsat til at føre Forhandlingerne videre, og det var urigtigt af Mikael Johansen, at han ikke havde deltaget i disse Forhandlinger. Borgmesteren udtalte, at den borgerlige Gruppes Repræsentanter havde nægtet at arbejde. Men Taleren havde det Indtryk, at de netop havde arbejdet, men ganske vist i modsat Retning. Det var forkasteligt at gøre dette i en Tid, hvor Skatterne var saa høje, og Byen trængte saa stærkt til Penge. Selskabets Uvillighed til at forhandle skyldtes netop, at det regnede med, der var et Flertal i Byraadet, som var imod, at Byen skulde have flere Penge af Selskabet.

Vald. Pedersen havde ved de første Forhandlinger hævdet, at Selskabet godt kunde betale de 30 Øre, og det havde vist sig at slaa til. Det samme kunde Selskabet ogsaa betale nu. Der fandtes jo ingen faste Køreplaner; derfor var Selskabet faktisk eneraadende over, hvor meget der skulde køres, og altsaa ogsaa til Dels over, hvor stor Indtægten blev. Der var

sagt, at Selskabet skulde kunne køre uden Tab. Men nu havde Byen i 5 Aar leveret Strøm dertil med stort Tab, og det taltes der ikke om. Christensen udtalte, at nogle ikke burde køre billigt med Sporvognene paa de øvrige Borgeres Bekostning. Men der var dog endnu mindre Mening i, at Sporvejenes Aktionærer skulde have et stort Overskud paa Bekostning af de mange, der maatte betale den høje Pris for Elektricitet, og det berørte ogsaa Gasprisen, for denne var forhøjet mere end nødvendigt for at holde Elektricitetsprisen nede. En Gennemsnitspris af 28 Øre holdt ikke engang Stik, for Selskabet havde selv indrømmet, at det ikke betød noget, idet man aldrig vilde komme over de 22 Øre, saa det blev i hvert Fald ikke Gennemsnitsprisen for næste Aar. Ikke et eneste Aar i den vanskelige Tid havde Sporvejene givet Underskud, men tværtimod altid givet en pæn Rente til Aktionærerne ved Siden af meget store Afskrivninger; det, der laa bagved nu, var, at Selskabet vilde have sine Udgifter ved Bruunsbro dækkede, saa at Aktionærerne kunde faa lige saa meget i Aar som i Fjor. Hvis et større Antal Aktionærer havde været Medlemmer af Byraadet, vilde Taleren have nedlagt Protest imod, at de deltog i Afgørelsen af denne Sag. Christensens Udtalelse om et Tab for Kommunen paa 100000 Kr., hvis man gik tilbage til det gamle, var ikke helt rigtig; det vilde blive ca. 65000 Kr., maaske kun 50000 Kr. paa Grund af Indskrænkning i Strømforbrug, men samtidig vilde Selskabet tabe ca. 200000 Kr. Saa opnaaede man i hvert Fald, at Borgerne kom til at køre billigere. Heller ikke kunde man sige, at Sporvejsselskabet var en særlig god Kunde for Værket, for det brugte jo Strøm baade Dag og Aften, saa selv om det gavnede Værket i en Tid af Døgnet, var det modsatte Tilfældet i den øvrige Tid. Taleren var enig med Kjeld Sørensen i, at Hr. Christensens Udtalelser kun kunde animere Sporvejsselskabet yderligere, og det var meget naturligt, at Hr. Mikael Johansen havde frafaldet Ordet, for efter Christensens Tale behøvede han ikke at tilføje noget. Taleren vilde anbefale at stemme for Udvalgets Indstilling.

Christensen kunde ikke indse, at Kjeld Sørensen og Vald. Pedersen havde Grund til at blive forskrækket over de Synspunkter, han havde fremsat, for de vidste jo, at de havde Flertallet i Byraadet med sig. Taleren skulde ikke komme ind paa Vald. Pedersens Betragtninger, for en stor Del af disse var ganske ved Siden af. Naar han vilde paastaa, at med en Gennemsnitspris af 28 Øre for i Aar, vilde Prisen til næste Aar blive 22 Øre, saa hørte dog alting op.

Mikael Johansen skulde heller ikke komme ind paa Vald. Pedersens Maade at diskutere paa og forstod overhovedet ikke, hvad denne Sag havde med de Næringsdrivende at gøre.

Kjeld Sørensen udtalte, at Belysningsudvalget ikke havde fremsat noget Forslag. Men der forelaa i hvert Fald sidste Gang Forslag til en Overenskomst, som blev anbefalet af Belysningsudvalget med Undtagelse af Vald. Pedersen, og denne Overenskomst blev tiltraadt af Talerens Gruppe. Da Flertallet saa vedtog at nedsætte et Udvalg til videre Forhandling, erklærede Gruppens Formand, at man ikke kunde gaa med hertil, men henholdt sig til det første Forslag. Taleren lod sig ikke noget diktere af andre, var ikke Aktionær i Sporvejsselskabet og optraadte ikke paa Aktionærernes Vegne, havde ikke arbejdet hverken for Flertallet eller Mindretallet og overhovedet ikke beskæftiget sig med Sagen, før den kom frem i Byraadet. Det var maaske nok en noget usædvanlig Fremgangsmaade, at man ikke havde deltaget i Udvalgets Arbejde; men det blev altsaa erklæret straks, da Udvalget blev nedsat, saa det maatte alle paa Forhaand være klar over.

Vald. Pedersen bemærkede overfor Christensen, at det var let nok at kalde hans Udtalelser ved Siden af; den Slags Redningsplanker brugte man gerne, naar man ikke kunde dokumentere det modsatte. Det Forslag, der forelaa i Dag, var i hvert Fald et Forsøg paa at varetage Borgernes Interesser og ikke enkelte Storaktionærers. Taleren havde ingen Del i den sidst foreslaaede Overenskomst, idet han ikke havde faaet Meddelelse om, at der skulde afholdes Møde.

Christensen vilde tilbagevise den Beskyldning at have varetaget Sporvejsselskabets Interesser. Taleren havde tværtimod varetaget Kommunens Interesser paa bedste Maade efter sin bedste Overbevisning og følte sig ikke generet af Vald. Pedersens Insinuationer.

Olesen havde ikke ønsket at komme ind i Udvalget, men havde selvfølgelig deltaget i Møderne, og derfor kunde Taleren ogsaa bevidne, at Sporvejsselskabet havde maattet erkende Vald. Pedersens Tal for rigtige, saa det kom man ikke bort fra.

Mikael Johansen vilde anmode Vald. Pedersen om at dokumentere, ved hvilken Lejlighed Taleren havde støttet Aarhus elektriske Sporvej.

Vald. Petersen svarede hertil, at Mikael Johansen havde anbefalet at være tilfreds med den sidst foreliggende Overenskomst, til Trods for, at den vilde gavne Aktionærerne paa Byens Bekostning.

Formanden henstillede, hvis der blandt Byraadets Medlemmer fandtes Aktionærer i Sporvejene, at de saa ikke stemte i Sagen, og endvidere, hvis den foreliggende Indstilling blev vedtaget, at man saa meddelte Selskabet, at Byraadet fremdeles var villigt til

Forhandling.

Olesen havde intet herimod, saafremt Selskabet vilde anslaa en anden Tone end sidst.

Kjeld Sørensen og Vald. Pedersen sluttede sig hertil.

Indstillingen vedtoges enstemmig.

Uddrag fra byrådsmødet den 17. september 1920 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 167-1920)

Meddelelse fra Udvalget angaaende Forhandling med Sporvejene.

Kjeld Sørensen gav nogle Oplysninger om, hvad der var sket i denne Sag, siden Byraadet vedtog Udvalgsflertallets Indstilling. Der var afholdt et nyt Møde, hvori hele Byraadsudvalget havde deltaget, og efter nogen Forhandling havde Udvalget foreslaaet at sætte Strømprisen til 28 Øre i Stedet for 30 Øre, men det vilde Sporvejsselskabet ikke gaa med til. Paa et nyt Møde erklærede Selskabet sig villigt til at betale Produktionsprisen, 30 Øre for Elektriciteten, imod at Taksterne blev sat op til 20 Øre. Byraadsudvalget var enigt om, at hvis det var nødvendigt for Selskabet at faa 20 Øre for at kunne klare sig, naar Byen skulde have sin Elektricitetspris dækket, kunde man eventuelt gaa med dertil, men ikke straks, idet man havde den Opfattelse, at Produktionsprisen i Øjeblikket var højere end 30 Øre.

Kontorchef Neergaard havde saa senere oplyst, at Prisen for Øjeblikket var 47 Øre, og at den ved udelukkende Anvendelse af Olie vilde blive 37 Øre. Der var altsaa allerede, naar Selskabet betalte 30 Øre, Tale om et betydeligt Tilskud fra Byens Side, nemlig 600000 K. W T. k 17 Øre eller 102000 Kr., og nu ønskede Selskabet altsaa ca. 50000 Kr. til ved den forlangte Nedsættelse til 22 Øre. Hvis man nu gik til en Pris af 28 Øre med 15 Øres Takst, vilde Merindtægten med en Stigning paa 30 % blive 171000 Kr, hvoraf Selskabet fik 111000 Kr. og Byen 60000 Kr., altsaa fik alle de, der benyttede Sporvognene, kommunalt Tilskud. Gik man til en Takstforhøjelse af 20 Øre og saa regnede med 60 %

Indtægtsstigning, blev Merindtægten 342000 Kr., hvoraf Selskabet med en Strømpris af f. Eks. 35 Øre vilde faa 240000 Kr. og Byen 102000 Kr. Hvis man derfor skulde gaa med til 20 Øres Takst, burde Strømprisen sættes til mindst 35 Øre; det vilde endda knap dække Omkostningerne. Iøvrigt vilde Taleren sige, at der forelaa en Kontrakt om, at Kommunen

havde Ret til at levere Strøm, men der stod intet om, at Kommunen var pligtig til at levere den. - Ellers var der jo intet andet at gøre i Dag end at udsætte Sagen til yderligere Overvejelser.

Formanden havde ogsaa den Opfattelse, at i Henhold til Kontrakten havde Kommunen ikke nogen Pligt overfor Sporvejsselskabet til at levere Elektricitet.

Sagen udsattes.

Uddrag fra byrådsmødet den 17. september 1920 - side 10

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 167-1920)

Meddelelse fra Udvalget angaaende Forhandling med Sporvejsselskabet.

Formanden oplyste, at Byrådsmødet var udsat 1 Dag, for at der muligvis kunde foreligge en færdig Indstilling fra Udvalget angaaende denne Sag. Imidlertid havde Forhandlingerne ikke ført til noget endeligt Resultat endnu, og Taleren ønskede af den Grund ikke Sagen behandlet for aabne Døre, hvorimod Udvalget i det lukkede Møde vilde fremkomme med nogle Oplysninger.

Sagen udgik til Behandling for lukkede Døre.

Uddrag fra byrådsmødet den 27. september 1920 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 167-1920)

Meddelelse fra Udvalget angaaende Forhandling med Sporvejsselskabet.

Følgende Indstilling forelaa:

"Ved Forhandlingerne mellem Sporvejsselskabets Bestyrelse og ovennævnte Udvalg Onsdagen den 15. September tilbød Udvalget at nedsætte Prisen paa Elektriciteten fra 40 Øre til 28 Øre pr. K. W. T. Fra Selskabets Side foreslog man at forhøje Prisen paa Sporvognsbilletterne til 20 Øre, hvorefter Selskabet erklærede sig villigt til at betale Elektriciteten, som Selskabet formentlig stod Kommunen i ca. 30 Øre pr. K. W. T. Udvalget

erklærede sig villigt til at gaa med til en Forhøjelse af Billetpriiserne, naar dette var nødvendigt af Hensyn til de stadig stigende Udgifter, og naar Kommunen samtidig fik sin Udgift til Elektriciteten, som, man formentlig var betydelig højere end 30 Øre pr. K. W. T., dækket. Idet man samtidig henviser til medfølgende Oplysninger fra Belysningsvæsenets Kontorchef, indstiller man til Byraadets Godkendelse, enten at Prisen for Elektriciteten nedsættes til 28 Øre pr. K. W. T., og at 15 Øres Taksten bibeholdes, eller at man giver Selskabet Tilladelse til den ønskede Forhøjelse af Billetpriiserne til 20 Øre, imod at Selskabet betaler Elektriciteten med 35 Øre pr. K. W. T. I første Tilfælde bliver Merindtægten, beregnet efter Forholdene i 1919 og en Stigning af 30%, 171000 Kr; heraf faar Selskabet 111000 Kr. og Byen 60000 Kr. I sidste Tilfælde bliver Merindtægten, beregnet efter en Stigning af 60 %, 342000 Kr., hvoraf Selskabet faar 240000 Kr. og Byen 102000 Kr. Byens Tilskud til Sporvejselskabet med de nuværende høje Brændselspriser og med en Betaling for Elektriciteten af 28 Øre pr. K. W. T. vil andrage 19 Øre pr. K. W. T. eller 114000 Kr. for et Forbrug af 600000 K. W. T."

Kjeld Sørensen aflagde Beretning om de førte Forhandlinger mellem Byraadsudvalget og Sporvejselskabet, i hvilke Forhandlinger det samlede Udvalg havde deltaget og nu var ganske enigt. Udvalget var først enedes om at tilbyde Selskabet en Nedsættelse af Strømprisen fra 30 Øre til 28 Øre pr. K. W. T., hvilket vilde betyde et kommunalt Tilskud paa 12-13000 Kr., medens Selskabet havde forlangt en Nedsættelse til 22 Øre eller ca. 50000 Kr. Selskabet vilde imidlertid ikke gaa med til de 28 Øre, men stillede Forslag om en Forhøjelse af Taksterne til 20 Øre, hvorefter man vilde betale Produktionsprisen, ca. 30 Øre. Udvalget mente imidlertid, at denne laa langt højere, og ifølge vedlagte Skrivelser fra Kontorchef Neergaard viste det sig da ogsaa, at Prisen for Øjeblikket var ca. 47 Øre, og hvis man regnede med udelukkende moderne Maskiner med Oliefyring vilde Prisen blive 37 Øre. Efter disse Oplysninger havde der været en ny Forhandling, og Byraadsudvalget vedtog saa enstemmig den foreliggende Indstilling og meddelte Selskabet dette. Det gav Anledning til nye Forhandlinger, hvor Udvalget tilbød at gaa med til forskellige Ting, dog saaledes, at Byen nogenlunde fik Dækning for Strømprisen. Der havde saaledes været Tale om, at Selskabet med 20 Øres Takster kun betalte 30 Øre eller 32 ½ Øre, imod at Kommunen saa fik Del i Indtægten, naar denne oversteg det foregaaende Aars Indtægt med mere end 25 %. Derved fik Byen en Del af Risikoen, men vilde i heldigste Tilfælde faa en større Indtægt. Taleren tvivlede ikke om, at hvis Byraadet nogenlunde enigt vedtog det foreliggende Forslag, vilde Sporvejselskabet blive nødt til at gaa ind derpaa, og det vilde

ogsaa se sin Fordel derved, hvad følgende Udregning viste: Hvis man gik tilbage til 10 Øres Taksten og regnede med en Indtægt af 574000 Kr., vilde Byen heraf faa 70000 Kr., og Selskabet 504000 Kr. 15 Øres Takst med en Stigning af 30 % vilde give en Indtægt paa 746000 Kr., hvoraf Byen fik 168000 Kr., og Selskabet 578000 Kr., medens endelig en Takst af 20 Øre med en Stigning paa 50 % vilde give en Indtægt paa 861000 Kr., hvoraf til Byen 210000 Kr. og til Selskabet 651000 Kr. Man kunde jo strides om, hvorvidt det var rigtigt at gaa til en Takst af 20 Øre; men i Betragtning af den almindelige Prisstigning kunde der maaske ikke siges saa meget dertil, og i hvert Fald var det urigtigt, at Byen skulde give et stort Tilskud til alle, der kørte i Sporvogn. Taleren skulde derfor paa Udvalgets Vegne anbefale den foreliggende Indstilling, idet Sporvejsselskabet saa kunde vælge mellem de to Forslag.

Brammer erindrede om, at Udvalgets Formand paa et tidligere Møde havde udviklet, at Byen ikke vedblivende kunde betale Tilskud til Sporvejene, hvilket var ganske rigtigt, og man kunde derfor have ventet, at det foreliggende Forslag havde gaaet ud paa, at Sporvejsselskabet kom til at betale Produktionsprisen for Strømmen. Men dette var ikke Tilfældet. Taleren havde tidligere gjort gældende, at Forudsætningen for Koncessionen maatte være den, at Selskabet skulde betale paa det nærmeste den Pris, som det kostede Byen at producere Strømmen, og naar Tilstanden under og efter Krigen var bleven saa abnorm, vilde en saadan Koncession sikkert let kunne sættes ud af Kraft. Det vigtigste for Byraadet var at faa fastslaaet dette Forhold, ellers blev det blot endeløse Forhandlinger med korte Mellemlum. Nu havde der været forhandlet i flere Maaneder, og saa kom Udvalget her med to Indstillinger og vidste ikke engang, om Sporvejsselskabet vilde gaa med til nogen af dem. Naar det var oplyst, at Strømprisen nu var 47 Øre, og Selskabet skulde betale 35 Øre, skulde der jo vedblivende ydes et betydeligt Tilskud fra Byen. Taleren vilde henstille til Byraadet at indgaa til Ministeriet med Andragende om, at dette Spørgsmaal om Koncessionen maa faa en Afgørelse ved Domstolene, og her vilde Kommunen uden Tvivl faa Ret. Først naar dette Spørgsmaal var klaret, vilde der være Grundlag for en virkelig Forhandling med Sporvejsselskabet.

Simonsen anbefalede den foreliggende Indstilling, for nu maatte der gøres Ende paa denne Sag, og Udvalgets Indstilling var en rimelig Maade at løse Sagen paa. Efter de faldne Udtalelser maatte man ogsaa gaa ud fra, at Selskabet vilde akceptere et af Forslagene, da det her forelaa som en enstemmig Indstilling fra Byraadsudvalget. Der var selvfølgelig nogen Logik i Dr. Brammers Udtalelser, men det var dog næppe Meningen, at man skulde

forlange 47 eller 37 Øre af Selskabet og saa give det Lov til at tage for Billetterne, hvad det vilde; for det vilde være uforvarsligt overfor Byens Borgere, som benyttede Sporvognene. Efter Kontraktens Ordlyd havde Kommunen Ret, men ikke Pligt til at levere Elektricitet til en bestemt Pris og kunde derfor lukke for Strømmen. Hvorvidt man saa kunde forbyde Selskabet at skaffe sig Strøm paa anden Maade kunde maaske være et Stridsspørgsmaal, men det kom næppe til at foreligge. Det fremsatte Forslag gjaldt kun for 3 Maaneder, og saa blev Sagen maaske taget op igen; men for Øjeblikket vilde Taleren anbefale at slutte sig til den foreliggende Indstilling.

Vald. Pedersen kunde godt give Simonsen Ret i, at man maatte have Ende paa Sagen, men der var dog den Ting at bemærke, at der ingen Skade var sket, for den Tid, der var gaaet, havde været i Kommunens Favør. Taleren kunde udmærket forstaa Dr. Braminers Anke imod Selskabet og var enig med ham deri, men paa nærværende Tidspunkt var det vist umuligt at komme videre, selv om Overenskomsten ikke kunde kaldes helt tilfredsstillende for Kommunen. Man havde maattet bøje sig lidt fra begge Sider. Det kunde maaske være rigtigt nok at faa en Kendelse, men Taleren havde ikke nogen stor Tro i den Retning til det nuværende Ministerium; man behøvede blot at se paa den foretagne Renteforhøjelse af Stiftsmidlerne. Man skulde heller ikke altid stræbe efter at faa en Voldgiftskendelse. Med det direkte Tilskud til Kommunen vilde Prisen for Strømmen blive 36 ½ Øre, altsaa omtrent det samme, som Strømprisen kostede med Dieselmotor, og at give et stort Tilskud til dem, der kørte med Sporvognen, var der ikke nogen Mening i. Det kunde ikke nægtes, at 20 Øres Takst var dyrt, men saa kunde Folk jo lade være med at køre de ganske korte Ture, for det var meningsløst. Taleren vilde anbefale at vedtage Forslaget.

Kjeld Sørensen gjorde Dr. Brammer opmærksom paa, at man sikkert kunde regne med, at Sporvejsselskabet vilde antage et af Forslagene, ellers kunde den Situation komme til at foreligge, at man gik til Ministeriet og forlangte Koneessionen omstødt. Men det var altid bedst, hvis man kunde komme til en Ordning i Mindelighed, og saaledes, at begge Parter nogenlunde fik deres Udgifter dækkede, og det vilde vist omtrent ske ved det foreliggende Forslag. Byen havde ingen Interesse i eventuelt at faa Sporvognskørselen stærkt indskrænket. Forslaget gjaldt kun for Resten af indeværende Aar, men paa den anden Side var det nogenlunde givet, at det vilde komme til at danne Grundlaget for Fremtiden. Selskabet spekulerede næppe paa selv at anlægge Elektricitetsværk, for derved blev

Strømmen ikke billigere.

Mikael Johansen kunde paa Hr. Sallings og egne Vegne i Realiteten tiltræde Udvalgsformandens Udtalelser. Taleren vilde gerne her tilføje, at hvis Sporvejsselskabet i de foregaaende Aar havde været lidt mere forstaaende og liberalt, havde man lettere kunnet komme til en Overenskomst. Det var en stor Fejl, at man i de forløbne 16 Aar slet ikke havde udvidet Linierne. Hvis man havde anlagt Linier f. Eks. mod Vest, til Havnen og eventuelt til Varna, vilde Byen maaske have set lidt anderledes paa Sporvejsselskabet.

Sporvejene skulde jo være til Gavn for hele Byen, men det havde man forsømt, og det var sikkert en af Grundene til, at Byen ikke saa særlig venligt paa Selskabet. Udvalget havde dog været enigt om, at man saa vidt muligt skulde undgaa Krig med Selskabet, og derfor havde man bøjet sig lidt fra begge Sider. Taleren kunde give Vald. Pedersen Ret i, at det ikke saa godt ud, naar det nuværende Ministerium havde forhøjet Renten af Stiftsmidlerne med 50 %; for det var ikke Midler, der gik til humane Formaal. men ganske simpelt til Præsternes Lønninger, og derfor var det en uforstaaelig Handling af vedkommende Minister, som der sikkert ogsaa fra mange Sider vilde blive protesteret imod.

Brammer kunde oplyse Hr. Vald. Pedersen om, at det fra aldeles kompetent Side var meddelt Taleren, at med de sidste Prisstigninger var Produktionsprisen nu 45 Øre, hvilket altsaa vilde sige et Tilskud ira Byen paa 10 Øre, saa det kunde ikke kaldes særlig gode Vilkaar, der var opnaaet. Tilmed kunde man ikke forlade sig paa Overenskomsten, da ingen vidste, hvor meget Olie og Kul vilde stige i Pris i den nærmeste Tid, og man maatte derfor i Løbet af meget kort Tid imødesee nye Forhandlinger. 20 Øres Takst var meget høj, sammenlignet med de store Afstande i København, og det vilde sikkert nedsætte Antallet af Passagerer saa stærkt, at Sporvejsselskabet snart vilde komme og forlange Nedsættelse.

Vald. Pedersen indrømmede, at Dr. Brammers Tal maaske var rigtige, naar man gik nogle Dage frem i Tiden, for Olie var for nylig steget i Pris fra 505 Kr. til 675 Kr.; men heldigvis havde Belysningsvæsenet endnu Olie til 5-6 Ugers Forbrug, som var købt til den gamle Pris. Men ellers var Tiden jo saadan, at man slet ikke kunde regne med, hvorledes Fremtiden vilde blive. Muligvis vilde Antallet af kørende gaa ned; men derved skete der ingen Skade, og hvis Selskabet saa kom igen, maatte man jo se paa Sagen; i Øjeblikket var der næppe andet at gøre end at vedtage det foreliggende Forslag. Naar man saa paa, at Selskabet kun vilde forhandle om næste Aars Pris paa Basis af 22 Øre, maatte der siges at være naaet ikke saa lidt ved det nuværende Forslag, selv om det burde have været

mere.

Christensen vilde til den sidste Bemærkning sige, at naar der var Tale om at lægge en Pris af 22 Øre til Grund for næste Overenskomst, saa stod denne Paastand for Selskabets Regning, og det var blevet Byraadets Sag at tage Bestemmelse derom. Da det tidligere Forslag forelaa, var Gennemsnitsprisen 26-28 Øre, og der var altsaa ikke paa daværende Tidspunkt Tale om noget Tilskud fra Kommunen. Brændselspriserne var siden steget meget, men Taleren havde alligevel det Haab, at naar først Gudenaaværket blev færdigt, vilde man komme ned paa mere normale Priser. En Takst af 20 Øre vilde sikkert skade Sporvognskørselen betydeligt, og Sporvognene var dog et Gode for Byens Befolkning. Ved det foreliggende Forslag var Principet fra de tidligere Forhandlinger opretholdt, men Taleren saa dog helst at Selskabet valgte at bibeholde 15 Øres Taksten med en Strømpris af 28 Øre, idet Produktionsprisen forhaabentlig i det lange Løb vilde kunne holdes nede derved.

Vald. Pedersen gjorde opmærksom paa, at der var en Uoverensstemmelse imellem Belysningsudvalgets Formand og Administrationen paa Værket, for den 2. September udtalte Hr. Christensen, at en Pris af 28 Øre kunde dække Produktionsudgiften, og den 5. September meddelte Kontorchef Neergaard, at Produktionsprisen yar 37 eller 47 Øre. Hvornaar Gudenaaværket blev færdigt, stod endnu hen i det uvisse. Det foreliggende Forslag var ikke skaaret over samme Læst som det tidligere, idet Procentprincippet var bortkastet, og det var i det hele mere i Byens Favør end det tidligere Forslag.

Christensen svarede hertil, at siden disse Udtalelser fremkom, havde der været en Forhøjelse af Olieprisen paa ca. 200 Kr., og det var Bevis nok paa, at Talerens Udtalelser dengang var rigtige.

Formanden henstillede at vedtage Indstillingen, som den forelaa, og saa lade Sporvejsselskabet vælge mellem de to Forslag. Indstillingen vedtoges enstemmig.

Uddrag fra byrådsmødet den 14. oktober 1920 - side 2

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 167-1920)

Skrivelse fra Sporvejsselskabet om, at Taksten er forhøjet til 20 Øre.

Formanden meddelte, at Sporvejsselskabet havde akcepteret det Tilbud, som gik ud paa, at Strømprisen betales med 35 Øre, og at Taksten samtidig forhøjes til 20 Øre.

Vald. Pedersen vilde i den Anledning dokumentere, at Sporvejsselskabet her som altid stillede sig modsat alle andre Mennesker. Kl. 7 Morgen Dagen efter at Overenskomsten var behandlet i Byraadet, var 20 Øres Taksten allerede indført, skønt hverken Byraadet eller andre havde faaet nogen som helst Meddelelse derom. Mage til Hensynsløshed fandtes næppe andetsteds.

Formanden oplyste, at Afgørelsen blev truffet den 24., og Skrivelsen om Takstforhøjelsen var dateret den 29. Men Selskabet kendte jo Indstillingerne i Forvejen og kunde derfor straks akceptere et af Forslagene.

Toges til Efterretning.

Uddrag fra byrådsmødet den 27. januar 1921 - side 17

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 167-1920)

Indstilling fra det nedsatte Udvalg angaaende Overenskomst med Sporvejsselskabet.

Fra Sporvejsselskabet forelaa Tilbud om at betale en Strømpris af 25 Øre pr. K. W. T. fra 1. Januar 1920 indtil 6 Maaneder fra denne Dato, imod at Køretaksten paa 20 Øre bibeholdes.

Fra Udvalgets Flertal forelaa følgende Indstilling:

"I Anledning af foranstaaende indstiller Udvalget, at Prisen for Elektricitet nedsættes fra 35 Øre til 22 Øre pr. K. W. T , og Prisen for Sporvognsbilletterne fra 20 Øre til 15 Øre fra 1. Februar 1921 at regne. Ønsker Selskabet at gaa ned til 10 Øres Taksten, forbeholder Udvalget sig at undersøge, hvor stor Prisen paa Elektriciteten bør være."

Kjeld Sørensen erindrede om de mange Forhandlinger, der i sidste Aar havde været med Sporvejsselskabet, og den sidste Overenskomst gik ud paa, at Byraadet gik med til en Takst af 20 Øre, imod at Elektricitetsprisen fastsattes til 35 Øre. Selskabet opsgav denne Overenskomst til Ophør 1. Januar 1921, og der havde saa igen været ført Forhandlinger, men uden at man var kommet til Enighed. Selskabets sidste Tilbud gik ud paa, at betale en

Strømpris af 25 Øre i ½ Aar, men beholde en Køretakst af 20 Øre. Udvalgets Flertal havde intet imod at gaa med til nogen Nedsættelse af Strømprisen, efter at Kulprisen var faldet; men samtidig holdt man paa, at Billetpriiserne maatte nedsættes. Taleren vilde derfor anbefale den foreliggende Indstilling, som maatte kaldes tilfredsstillende for begge Parter.

Salling kunde have ønsket, at Sporvejsselskabet havde strakt sig lidt længere; men Selskabet erklærede, at med en Takst af 15 Øre og en Strømpris af 22 Øre vilde man komme til at køre med Underskud. Taleren henviste til de fra Selskabet foreliggende Regnskaber, som viste det samme, og vilde derfor tilraade at modtage Selskabets Tilbud om en Strømpris af 25 Øre og en Takst af 20 Øre. Efter de 6 Maaneder kunde man eventuelt forhandle paa ny.

Bech beklagede, at disse Forhandlinger var trukket overordentlig længe ud, og det blev fra den anden Side bestemt hævdet, at det var Byraadsudvalgets Skyld, idet Udvalget skulde have trukket Forhandlingerne ud paa en Maade, som lidet stemte med Byraadets Værdighed. Taleren vilde spørge Udvalgets Formand, om det forholdt sig rigtigt, at Selskabet ligefrem havde maattet true med at gaa tilbage til det kontraktmæssige for overhovedet at kunne faa en Forhandling i Stand. Taleren syntes ikke, at Forhandlingerne var ført paa en særlig heldig Maade, idet der samtidig burde have været berørt nogle Spørgsmaal, som var Byraadet og Selskabet imellem. Byen vilde vist være bedst tjent med at fortsætte med privat Drift af Sporvejene, og ved en Forhandling med disse herom kunde man sikkert faa visse Ændringer i den oprindelige Kontrakt, saa de daarlige Bestemmelser blev fjernet. Kunde man naa til en Overenskomst herom og om en Strømpris, som begge Parter var tjent med, troede Taleren ogsaa, at der fra Sporvejsselskabets Side var Stemning for at gaa til nogen Udvidelse af Sporvejsnettet. Selvfølgelig kunde det nuværende Byraad ikke tage Bestemmelse herom; men Taleren vilde dog henstille, at man ved de næste Forhandlinger tog disse Spørgsmaal op til Drøftelse samtidig. Som Forholdene nu laa, vilde Taleren stemme for Hr. Sallings Forslag, saa kunde man jo komme tilbage til Sagen om ½ Aar.

Vald. Petersen skulde gerne indrømme, at Udvalget ikke havde forhastet sig; men det var der absolut heller ikke Grund til. Før havde Selskabet næsten ikke været til at faa i Tale, og Byraadet behøvede ikke at staa paa Pinde, naar det passede Sporvejsselskabet. Det nyttede ikke at stille sig kulant og eftergivende, naar Kommunens Beboere skulde betale derfor. Taleren skulde ikke komme nærmere ind paa det af Selskabet opstillede Overslag,

for ingen kunde vide, hvorvidt det vilde blive rigtigt eller ej. Det vilde se mærkeligt ud nu at give Sporvejene et Afslag i Strømprisen paa 10 Øre, medens de 20 Øres Takst skulde bibeholdes; paa den Maade kom man aldrig ned paa lavere Takster. Hvad de omtalte Udvidelser angik, saa havde Selskabet kunnet foretage disse for Aar og Dag siden, og naar det kom frem nu, var det blot Løkkemad.

Kjeld Sørensen kunde ikke indse, at der var nogen Grund til Kritik mod Udvalget, fordi Forhandlingerne var trukket ud, og der var heller ingen Grund til for Byraadet at forhaste sig. Brændselspriserne var steget lige siden 1914; men Sporvejselskabet forhastede sig ikke; det kunde udmærket køre til de gamle Priser igennem 5 Aar. Naar Udvalget slog 13 Øre af paa Strømprisen, maatte Sporvejene ogsaa kunne slaa 5 Øre af paa Billetterne. Til Hr. Bech vilde Taleren sige, at Sporvejselskabet forstod udmærket selv at varetage sine Interesser, og det var ikke nødvendigt for Byraadet" Repræsentanter at gøre dette.

Bech syntes dog, at Sporvejsudvalget lige saa godt som andre Udvalg kunde have holdt Møder i Jule- og Nytaarsdagene. Men det vilde vist være heldigst, om det atter blev Belysningsudvalget, der kom til at føre disse Forhandlinger, og det var ogsaa Selskabets Ønske. Nu vilde Resultatet vel blive, at man fik en 10 Øres Takst og en Strømpris af 11 Øre, hvilket vilde betyde et stort Tab for Kommunen, og tillige vilde man faa en ganske paradisk Sporvognskørsel.

Mousten betonedes, at Byen i mange Aar havde lidt under en uheldig Overenskomst med Sporvejselskabet; men nu forelaa der en Situation, hvor Selskabet var i Klemme, og der var derfor ikke stor Anledning for Byen til at forhøre Selskabet 60000 Kr. uden først at gøre Forsøg paa at faa den uheldige Kontrakt ændret.

Formanden antog, at hvis Sporvejsdriften havde været kommunal, havde man nu haft et helt andet Net end det nuværende, og Taleren stode ikke rigtig paa, at man fik en tilfredsstillende Udvidelse, selv om Koncessionen forlængedes; for i en By, der udviklede sig som Aarhus, var det næsten umuligt at lave en Koncession for en længere Aarrække, som de kommende Slægter kunde være tjent med. Man kunde heller ikke have Sporvejselskabet til at lege Kispus med Aarhus Byraad, men maatte forlange en Driftsform, som Byen kunde være tjent med at levere Strøm til.

Vald. Pedersen syntes, at Hr. Bech havde talt kønt om at stille sig paa en god Fod med Sporvejselskabet Men de kønne Ord vilde vist vise sig at blive meget dyre for Aarhus Kommune.

Bech hævdede, at der ved Privatdrift var en Løftestang, som Kommunaldrift aldrig havde, nemlig den enkeltes personlige Interesser for sine Forhold, og derfor var Privatdrift altid den billigste.

Erik Olesen var forbavset over Ingeniør Bechs Stilling til denne Sag, for ingen af Sporvejselskabets Bestyrelse kunde have talt mere varmt for Selskabet end Hr. Bech, og det var et meget trist Tilfælde at se et Byraadsmedlem stille sig uforbeholdent paa et privat Selskabs Side, som for Tiden forhandlede med et af Byraadet nedsat Udvalg. Taleren troede ogsaa, at Sporvejselskabet hellere vilde forhandle med Belysningsudvalget, og personlig havde Taleren ikke noget derimod; for Selskabet opnaaede sikkert ikke bedre Betingelser hos dette Udvalg end hos det andet.

Brøndum beklagede Hr. Bechs Udtalelse om, at man vilde faa en elendig Sporvognskørsel; for et Byraadsmedlem burde ikke animere Selskabet til at chikanere Byens Borgere. Taleren vilde godt indrømme, at der var en stor Løftestang ved det private Initiativ, men kun saa længe, der var Konkurrence til Stede. Da denne under Krigen faldt bort, gik det private Initiativ kun ud paa at blokke Folk saa meget som muligt. Privat Sporvejsdrift kunde maaske nok være mere økonomisk end kommunal; men for Byen var det en meget stor Fordel at være Herre over Sporvejene og at kunne udvide Nettet efter Byens Udvidelse og Vækst.

Kjeld Sørensen syntes, at Sporvejselskabet sagtens kunde give Overskud i de forløbne Aar, naar det var Byraadet, som havde betalt det. Naar Overskudet nu ikke længere var saa stort som ønskeligt, kom Selskabet igen til Byraadet og søgte ved Trusler at faa Afslag i Strømprisen.

Christensen vilde anholde en Bemærkning af Hr. Olesen om, at Sporvejselskabet var særlig interesseret i at komme til at forhandle med Belysningsudvalget. Deri kunde ligge en Beskyldning mod Udvalget.

Formanden svarede hertil, at Hr. Olesen tilføjede, at Selskabet sikkert ikke fik bedre Tilbud fra Belysningsudvalget, saa der laa ikke nogen Beskyldning heri.

Christensen havde den Anskuelse, at en Takst af 15 Øre maatte danne Grundlag for en Overenskomst; for det var sikkert det mest holdbare for begge Parter. En Nedsættelse til 15 Øre vilde betyde flere Passagerer, og Taleren ønskede derfor en særlig Bestemmelse om, at Selskabet skulde forpligte sig til at køre med Bivogne og i det hele taget opretholde

en tilfredsstillende Kørsel. Taleren vilde derfor anbefale Udvalgets Forslag og ønskede ikke paa nærværende Tidspunkt Sagen henvist til Belysningsudvalget, idet det foreliggende Forslag maatte kunne danne Grundlag for en tilfredsstillende Ordning.

Formanden antog dog, at Ingeniør Bech vilde være enig med Taleren i, at det kunde være farligt at have saadanne Virksomheder som Vand-, Gas- og Elektricitetsværker, Havne- og Jernbaner under privat Drift, og det samme gjaldt for Sporvejene. Hr. Bech vilde nok om nogle Dage komme til at erkende, hvor vanskelig det var at forhandle med Sporvejsselskabet under dets nuværende Ledelse, og skulde dette private Selskab vedblive at bestaa, vilde det berede Aarhus Byraad mange Forlegenheder.

Bech mente, at man nok kunde hævde det Princip, at Privatdrift har visse Fordele fremfor Kommunaldrift, uden derfor at gaa de privates Ærinde. Taleren havde set udmærkede Resultater af Privatdrift i andre Lande og i København; men siden Københavns Sporveje blev kommunalt, var det blevet en sørgelig Begravelseskasse for Borgernes Penge.

Kjeld Sørensen syntes, at Hr. Bech maatte kunne følge Udvalget, naar han kritiserede, at Taksterne var for dyre andre Steder; for her ønskede Udvalget netop at gøre dem billigere.

Flertallets Indstilling vedtoges.

Uddrag fra byrådsmødet den 3. februar 1921 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 167-1920)

Skrivelse fra Sporvejsselskabet om Opsigelse af den løbende Overenskomst fra den 15. Februar 1921.

Formanden oplæste Skrivelsen fra Sporvejsselskabet, som gik ud paa, at man ikke kunde tiltræde Byraadets Forslag, men vilde gaa tilbage til den oprindelige Kontrakt. Taleren havde ikke sendt Skrivelsen til noget Udvalg, men vilde sætte den under Debat straks, og Byraadet kunde derefter tage Bestemmelse om, hvad der skulde ske.

Mikael Johansen foreslog at henvise Sagen til Belysningsudvalget.

Mousten vilde foretrække at tage Sagen til Efterretning, saa kunde man se, hvordan det vilde udvikle sig.

Formanden mente ikke, man uden videre kunde tage den til Efterretning, men vilde foreslaa at tilføre Protokollen følgende:

"Byraadet kan ikke erkende at være forpligtet til at levere Strøm for den anførte Pris, men er fremdeles villigt til Forhandling om en Ordning m. H. t. Levering af Strøm og Fastsættelse af Køretaksten. Skulde Selskabet ikke være villigt hertil, maa Byraadet fastholde sit i Skrivelse af 28de f. M. angivne Standpunkt; det bliver da Selskabets Sag at indanke Situationen for Ministeriet."

Byraadet maatte holde paa, at det var Sporvejselskabet, som var den angribende Part, idet det ikke var villigt til at gaa ind paa at Forslag, som det selv tidligere havde stillet. Derfor maatte man holde paa, at Selskabet havde Ansvaret. Naar man tog Sagen paa den Maade, kunde man bagefter beslutte, hvem der skulde forhandle med Selskabet.

Bech beklagede, at der var saa kort Tid, da Taleren gerne vilde have haft Sagen til Behandling i Grupperne. Saavidt Taleren forstod, var det Formandens Mening, at Byraadet skulde holde sig til, at Kommunen ikke var pligtig til at levere Strøm; men Taleren var ikke sikker paa, det var rigtigt. Naturligvis havde Byen ikke Pligt hertil i en længere Fremtid, men nok saa længe, indtil Selskabet fik Tid til at indrette sig en passende Elektricitetscentral. Taleren kunde ønske at høre, hvad Betysningsudvalgets Formand mente om dette Spørgsmaal.

Formanden erklærede, at Spørgsmaalet om Byens Pligt til at levere Strøm var et længst overstaaet Stadium, for der havde været ført saa mange Forhandlinger, at Selskabet maatte være klar over, at man aldrig kom tilbage til den oprindelige Strømpris, og Selskabet havde derfor haft Tid nok til at se sig om efter en anden Leverandør. Talerens Forslag gik ikke ud paa at afskære Selskabet fra at faa Strøm; men Byraadet mente, at Selskabet kunde klare sig med den større Strømpris, og hvis dette var forkert, maatte Selskabet gaa den Vej, som Koncessionen anviste, naar der var Uenighed, nemlig indanke Sagen for Ministeriet. Hvis man altsaa vedtog Talerens Forslag, blev det Selskabets Sag at gøre delte.

Christensen udtalte, at der ganske vist var indgaaet mange Kontrakter med Sporvejselskabet i de senere Aar, men Selskabet havde altid i disse indført, at naar de udløb, vilde den gamle Kontrakt træde i Kraft igen. Taleren var derfor ikke helt vis paa, at man uden videre kunde afbryde Strømmen, og det vilde i hvert Fald være rigtigst at søge Ministeriets Afgørelse. Taleren forstod ikke, at Selskabet ikke i det mindste kunde gaa ind

paa Byraadets Forslag f. Eks. indtil 1. Maj; naar det saa viste sig, at Prisen paa Kul og Olie faldt, og man fik den billigere Strøm fra Gudenaacentralen, kunde man til den Tid igen forhandle og maaske faa en fast Pris for Strømmen. Det vilde selvfølgelig være kedeligt at faa en meget indskrænket Kørsel og stor Afskedigelse af Funktionærerne.

Taleren vilde anbefale at tiltræde Borgmesterens Forslag.

Formanden bemærkede, at i Koncessionen stod, at Byraadet fastsætter Taksten.

Kjeld Sørensen kunde godt slutte sig til Borgmesterens Forslag; men vilde ogsaa helst have Sagen behandlet i Grupperne. Udvalgets Forslag maatte siges at være udmærket underbygget, idet det var det samme, som Sporvejsselskabet tidligere havde tilbudt.

Mousten havde heller ikke noget imod at tiltræde Borgmesterens Forslag, Hovedsagen var at faa Koncessionen forbedret.

Bech vilde gerne have denne kedelige Sag ud af Verden og havde ved sidste Møde foreslaaet den henvist til Belysningsudvalget, fordi der vist var kommet en saa stor Skarphed mellem det nedsatte Udvalg og Sporvejsselskabet, at det vanskeliggjorde en Løsning af Sagen.

Formanden svarede hertil, at hvis andre af Byraadets Medlemmer troede at kunne bringe Sagen til en for Kommunen heldig Løsning, havde han intet imod, at de fik den til Behandling. Men selv om man vedtog den foreslaaede Udtalelse, kunde Grupperne jo i Mellemtiden forhandle om Spørgsmaalets videre Behandling.

Bech kunde ønske at faa en Form, saaledes at Byraadet og Sporvejene i Fællesskab indanker Sagen for Ministeriet; det vilde vist være den heldigste Løsning for begge Parter.

Formanden kunde ikke gaa med hertil. Det maatte blive det Udvalgs Sag, som fik Spørgsmaalet til Behandling, eventuelt at gøre dette.

Mikael Johansen syntes, at man saa burde forlange, at Selskabet, mens Sagen staar paa, skulde fortsætte med den nuværende Kørsel og ikke afskedige nogle Folk.

Formanden mente ikke, man burde blande sig heri. Byraadet forhandlede kun om Strømpris og Takst.

Bech kunde efter de faldne Udtalelser tiltræde Borgmesterens Forslag.

Formandens Forslag vedtoges enstemmig.

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 167-1920)

Skrivelse fra Sporvejsselskabet om Tiltrædelse til den nu afsluttede Overenskomst.

Toges til Efterretning.

